

quae peccatis sanatur; et virtutibus et donis augetur.

4475 Quartum damnum: superbia omnes virtutes et dona destruit: est enim virus virtutum, donorum pestis, tinea gratiarum. Ex virtute generatur, et virtutem rodit et destruit. Da hominem omnibus virtutibus, et donis, et gratis plenum, si adsit superbia, totum perditum est, totum ei vertitur ad ruinam. Vide: quid profuit Lucifero tanta pulchritudo cum superbia? Melior est peccator humilis, quam iustus superbus. Respice Pharisaeum et Publicanum; unde Dominus in Evangelio: Si ego quaero gloriam meam, gloria mea nihil est. Hanc igitur pestem omnium bonorum omnes fugiamus, occidamus eam. Sed quomodo? Sicut David gigantem Goliath suo gladio iugulavit, ut ait Bernardus. Si videris te aliqua virtute, vel dono Dei superbientem; statim conversus ad te, dic: Quomodo tam exiguus sum ego, et tam vilis, quod de tam modico bono extollor? Quam modicum valeo? Quam indignus sum, ut alia praestentur dona? Quam modicum capio? Quomodo mihi Deus dabit dona sua, qui tam leviter superbio? Hoc est superbiam in corde tumentem, suo gladio iugulare. Valet etiam ad coercendam superbiam Sanctorum comparatio et conversatio. Cum tibi magnus videris, compara te alicui Sanctorum, lege vitam eius, et videbis, quod in comparatione illius quasi formica sis ad elephantem. Sic solent rustici in suo vico gloriari in pauperiore, sed cum veniunt ad civitatem, reputant se ut servos. O quanta est nostra paupertas, si ad Sanctorum divitias comparatur! Valet etiam Sanctorum conversatio plurimum: videre eorum contemptum gloriae, et divitiarum, quomodo omnia ut stercorea arbitrantur; habent enim meliores et pretiosiores divitias:

gaudent in praesenti saeculo humiliari, recordantes promissionis Domini: quod *qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur*. Gaudent hic despici, contemni, pro nihilo haberi pro Domino. Psalmus: *Laelati sumus pro diebus quibus nos humiliasti*. Scientes, quod pro hac deiectione magnum habent in coelo repositum honorem, et supereminenter gloriam: ad quam nos perducit Iesus Christus Dominus noster. Amen.

Varia de peccato mortali.

4476 **O**anima mea, fuge infausta delectamenta peccati, quae vix in instanti dulcia videntur, et statim tortores evadunt infelicis peccatoris. Unde "peccato nihil avarius, et hoc norant, qui post admissum peccatum conscientiam moerore macerant, quomodo dira amaritudine consumuntur", ait S. Chrysostomus; cui concordat S. Ambrosius dicens: "Nullus maior est dolor, quam is qui peccati mucrone vulnerat conscientiam: neque illum gravius est onus, quam peccatorum sarcina, et pondus flagitiorum; deprimit animam, curvat usque ad terram, ne se erigere possit".

4477 Peccatum, donec consummetur, obtenebrat mentem, et quasi densa nubes mentem corrumpit: deinde conscientia insurgit post consummationem, et quovis accusatore mentem gravius ardit, monstrans absurditatem facti (S. CHRYSOST.). — Quod si, o infelix peccator, remorsibus destitutus videaris, magis time, quia horrenda est, quia terribilis plaga animae tuae: time, quia dies Domini proximus est, quia iudicandus es; et tunc praesertim "accusator erit proprium scelus, tunc loquentur simul opera nostra, et dicent: Tu nos egisti, opera tua sumus, non te deseremus, tecum erimus, et tecum ad iudicium pergemus", (S. LAUR. IUST.). — "Arguet te malitia tua, et aversio tua increpabit te: scito, et vide, quia malum et amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum, et non esse timorem mei apud te, dicit Dominus Deus exercituum", (ISRAEL. II, 19). — *O Maria, ad tuam maternam pietatem confugio!*

SABBATO

Homilia S. Bonaventurae Episcopi.

DOM. XVI. POST PENT. SERMO 3

4478 **A**MICE, ascende superius, et erit tibi gloria coram simul discumbentibus, Lucae decimo quarto.

4479 Tria notantur hic, scilicet Dei aeterni ad humanum genus clementia dulcissima, ibi: *Amice; exhortatio saluberrima*, ibi: *ascende superius; exhortationis utilitas sempiterna*, ibi: *et erit tibi gloria*, etc. Vel alio modo circa virum iustum et Deo devotum tria notantur, scilicet *amor gratiosus, profectus virtuosus et status gloriosus*.

4480 Circa primum nota, quod efficitur quis *amicus Dei maxime per tria, scilicet per contemptum mundanorum*; Iacobi quarto: *Amicitia huius mundi inimica est Dei. Quicumque ergo voluerit amicus esse saeculi huius inimicus Dei constituitur*. Per desiderium aeternorum; Proverbiorum vigesimo septimo: *Unguento et variis odoribus delectatur cor, et bonis amici consiliis anima dulcoratur*. Per sustinentiam adversorum; Lucae duodecimo: *Dico autem vobis amicis meis: Ne terreamini ab his qui occidunt corpus et post haec non habent amplius, quid faciant*.

4481 Circa secundum nota, quod debemus *ascendere superius*: per *sedulitatem* devotae orationis; primi Regum primo: *Ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus, ut adoraret et sacrificaret Domino exercituum in Silo*. Per *puritatem* rectae intentionis; Psalmus: *Quis ascendet in montem Domini? Aut quis stabit in loco sancto eius? Innocens manibus et mundo corde*, etc. Per *sublimitatem* serenae contemplationis; Exodi vigesimo quarto: *Ascenderuntque Moyses et Aaron in montem ad Dominum, etc. Videruntque Deum Israel*, etc.

4482 Circa tertium nota, quod sic *ascendentibus erit gloria: inestimabilis honoris* in conspectu Maiestatis aeternae; Psalmus: *Gloria et honore coronasti eum et constituisti eum super opera manuum tuarum*. *Admirabilis decoris* in conspectu claritatis supremae; Psalmus: *Gloriam et magnum decorem impones super eum*. *Interminabilis iucunditatis* in conspectu bonitatis summae; Ecclesiastici vigesimo tertio: *Gloria magna est sequi Dominum, longitudo enim dierum assumetur ab eo*.

Varia de peccato mortali.

4483 **P**RAESENTIA verba S. Scripturae exponens, haec scribit S. Bonaventura: "Scito, et vide, quia durum, et asperum est, reliquisse te Dominum Deum tuum, duplicem infelicitatem ipsam significans incurrisse. Quia enim per malitiam creaturae inferiori inveniende adhesisti, propter momentaneam delectationem, iusto Dei iudicio non oblectationem, sed amaritudinem potius reportabit, ut qui satiari voluit in ipsis delectationibus creaturarum, infinitis amaritudinibus replatur". — Quapropter, abicientes venenosas delectationes iniquitatis, "fugiamus peccata, et a via mala recedamus; si enim haec fugerimus, etiamsi inter innumeros hostes fuerimus, nemo nos laedere poterit; si haec non fugerimus, etiamsi ad ipsum verticem montium ascenderimus, hostes etiam illic innumerabiles reperiemus", (S. CHRYSOST.). — *O Maria, libera me ab insidiis illecebrarum!*

DOMINICA XVII. POST PENTECOSTEN

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM MATTHAEUM.

Matth. XXII 35-46.

4484 **I**n illo tempore: Accesserunt ad Iesum Pharisaei: Et interrogavit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum:

36. Magister, quod est mandatum magnum in lege?

37. Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua.

38. Hoc est maximum, et primum mandatum.

39. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum, sicut teipsum.

40. In his duobus mandatis universa lex pendet, et prophetae.

47. Congregatis autem Pharisaeis, interrogavit eos Iesus,

42. dicens: Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: David.

43. At ille: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens:

44. Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

45. Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est?

46. Et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die cum amplius interrogare.

Homilia S. Iohannis Chrysostomi.

IN MATH. HOM. 76.

4484

RURSUS causam ponit Evangelista, cur silere oporteret, illorum quoque audaciam incidem significat. Quo pacto? Quia cum illis silentium impositum fuisset, hi rursus aggrediuntur. Cum oportuisset enim inde quiescere, illi rursus concertant, et legisperitum opponunt: non quod discere, sed quod tentare cuperent; et interrogant: Quod est mandatum primum? Quia enim primum illud erat: *Diliges Dominum Deum tuum*, sperantes illum ansam praebiturum, corrigendo scilicet ipsum, ut se quoque Deum esse ostenderet, sic interrogant, Quid ergo Christus? Ut ostendat, qua de causa venerint, quod nullam haberent charitatem, quod invidia tabescerent, quod livore caperentur, ait: *Diliges Dominum Deum tuum: hoc primum et magnum est mandatum. Secundum autem simile huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum.* Cur, *Simile huic?* Quia hoc ad illud viam parat, et ab illo rursus munitur. Nam *Quicumque male agit, odit lucem, et non venit ad lucem* (IOANN. III, 20); et rursus: *Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus* (PSAL. LII, 1), Et quid inde? *Corrupti sunt et abominabiles facti sunt in studiis suis* (PSAL. XIII, 2). Et iterum: *Radix omnium malorum est avaritia, quam quidam appetentes erraverunt a fide* (I TIM. VI, 10); et, *Qui diligit me, mandata mea servabit*

(IOANN. XIV, 15). Quorum omnium caput est: *Diliges Dominum Deum tuum, et proximum tuum sicut teipsum.* Si ergo diligere Deum, diligere proximum est (nam ait: *Si diligit me, Patre, pasce oves meas*) (IOANN. XXI, 16), diligere autem proximum facit ut mandata custodias, iure ait: *In his tota lex pendet et prophetae.* Ideo quod antea fecit, id et nunc facit. Etenim ibi interrogatus de modo resurrectionis, ipsam resurrectionem asseruit, plura docens quam fuerat interrogatus: et hic etiam de primo interrogatus, secundum recitat, primo non multum inferius (secundum enim est, et primo simile), subindicans ipsis, unde interrogatio facta sit, nempe ex inimitia. *Charitas enim non aemulatur* (I COR. XII, 4). Hinc se ostendit et legi et prophetis obsequi. Sed cur Matthaeus ait, ipsum tentandi causa interrogasse, Marcus vero contra? *Videns*, inquit, *Iesus quia sapienter respondisset, dicit illi, Non longo es a regno Dei* (MARC. XII, 34). Neque tamen dissentiant, sed admodum consona dicunt. Interrogavit enim tentans a principio; a responsione autem aliquid nactus utilitatis, laudatus est. Neque enim initio ipsum Christus laudavit: sed quando dixit amare proximum maius esse quam holocausta offerre, tunc dixit: *Non longe es a regno Dei*: humilia enim et abiecta despiciens, principium virtutis attingit. Etenim illa omnia propter hoc erant, sabbata nempe et reliqua. Verum neque sic illi perfectam laudem tribuit, sed cui aliquid desit. Nam cum dicitur: *Non longe es, declaratur aliquid adhuc interstitii esse, ut quod deficit quaerat.* Quod si illum laudet quod dixerit: *Unus est Deus, et praeter eum non est alius* (Ibid. 32), ne mireris; sed etiam inde discere, quomodo secundum opinionem accedentium respondeat. Etsi enim millia de Christo

diant gloria illius indigna, id tamen dicere non audebunt, ipsum omnino non esse Deum. Cur ergo ipsum laudat quod dicat praeter Patrem non esse alium Deum? Non quod seipsum non esse Deum fateatur: absit; sed quia nondum tempus erat revelandi divinitatem suam, sinit eum in suo dogmate persistere, et laudat eum quod vetera probe cognoscat, ut illum reddat idoneum ad novae legis doctrinam suscipiendam, suo tempore inducendam. Alioquin vero illud: *Unus est Deus, et praeter eum non est alius*, et in Veteri, et ubique, non ad negandum Filium dicitur, sed ad exclusionem idololorum. Itaque cum illum ita loquentem laudat, hoc certe sensu laudat. Deinde postquam respondit, ipse quoque interrogat: *Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei, David.* Vide post quot miracula et signa, post quot interrogationes, post quot argumenta concordiae suae cum Patre, tum verbis, tum factis exhibita, et postquam laudavit istum qui dixerat unum esse Deum, tunc interroget, ne dicere possent, ipsum miracula quidem fecisse, sed legi contrarium et Deo inimicum fuisse. Ideo post haec tanta interrogat, occulte illos inducens ut se confiterentur esse Deum. Et discipulos primum quid alii de se, deinde quid ipsi dicerent, interrogavit; hos autem non sic; alioquin dixissent illum seductorem esse et improbum, quia audacter omnia dicebat. Ideoque ipsorum sententiam inquiri.

4485

Quia enim ad passionem iam iturus erat, illam affert prophetiam, quae ipsum aperte Dominum praedicat; non sine causa, neque praecipue ad id se confertens, sed ex causa rationi consentanea. Cum enim illos prior interrogasset, quia vera de se non responderant (nam purum hominem ipsum esse dixerant), falsam illorum opinionem evertens, sic Da-

videm inducit divinitatem suam praedicantem. Illi namque putabant ipsum esse purum hominem, ideoque dixerunt, *David*: ipse vero hoc emendans adducit prophetam, et Dominum ipsum, et germanum filium, et parum cum Patre honoris esse testificantem. Neque hic substituit; sed ut illos terreret, quod sequitur adiecit, dicens: *Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum*; ut sic illos ad veram cognitionem induceret. Ne vero dicerent, ipsum adulando haec dixisse, et hanc sententiam humanam esse, vide quid dicat: *Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo, Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?* (PSAL. CIX, 1). *Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est?* Vide quam moderate sententiam et opinionem de se habendam inducat. Primo dixit: *Quid vobis videtur? cuius filius est?* ut per interrogationem ad responsonem illos adducat. Deinde quia dixerant, *David*, haec loquitur, sed rursus interrogando: *Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum?* ne scilicet his verbis offendantur. Ideo non dixit, quid vobis videtur de me; sed: *De Christo.* Idcirco apostoli remisit de patriarcha Davide loquebantur dicens: *Liceat libere dicere de patriarcha David, quia mortuus et sepultus est* (ACT. II, 29). Similiter et ipse, quasi interrogantis et ratiocinantis more, dogma inducit dicens: *Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo, Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?* et rursus: *Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est?* non quod neget esse filium Davidis; absit; non enim Petrum hac de causa increpasset; sed illorum emendans opinionem. Itaque

quando dicit: *Quomodo filius eius est?* hoc sibi vult: Non ut vos dicitis. Illi quippe dicebant, ipsum esse tantum Davidis filium, non Dominum. Post allatum testimonium remisit addicere: *Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est?* Attamen his auditis, nihil responderunt: nolebant enim quidpiam consentaneum ediscere. Quapropter ipse subiungit dicens, Dominum eius esse. Imo neque hoc absolute dixit, sed prophetam secum assumens, eo quod ipsi fidem nullam haberent et male apud illos audiret. Quod praesertim spectantes, etiamsi quid humile vel demissum de se dicat, non offendi oportet: haec enim causa et aliae multae erant, cur illorum captivi sermones suos attemperaret. Ideo nunc per interrogationem et responsionem dogmata tradit; sic vero subindicat dignitatem suam. Non enim par erat audire Iudaeorum Dominum, et Davidis. Tu vero mihi opportunitatem etiam perpende. Cum enim dicit, Unus est Dominus, tunc et de seipso loquitur, quia Dominus est, idque ex propheta, neque tantum ex operibus. Ostenditque Patrem se de illis vindicaturum esse, dicens: *Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum*; multam inde monstrans cum Patre concordiam paremque honorem: hisque verbis finem disserendi fecit, quod et sublime et magnum erat, poteratque illis silentium imponere. Nam et exinde tacuerunt, non sponte, sed quod nihil dicendum suppeteret: et tam gravem excepere plagam, ut ne ultra eadem aggredi auderent; ait enim: *Nihil ausus est ab illa die ipsum interrogare*. Illud vero turbis non parum utile erat. Ideoque ad multitudinem deinceps sermonem convertit, amotis lupis, ipsorumque insidiis reiectis.

Varia de peccato mortali.

Otu qui sacerdotio vel praedicatione insignitus, aliis dominaris, esto mitis et humilis; fuge peccatorum laqueos, et frequenter considera illam S. Chrysostomi sententiam: "Quanto sapientiores aut potentiores fuerimus, tanto magis, si peccaverimus, puniemur." Quapropter, addit S. Isidorus Pelusiota: "grave est eum qui inter subditos ceusetur, peccare: gravius eum, qui divino cultui consecratus est: longe vero gravissimum eum, qui pontificis dignitatem nactus sit." — Super omnia autem time iniquitatem sub specie boni tibi a diabolo exhibitam. Siquidem, "peccata, quanto sunt spiritualiora, et quanto sunt sub maiori specie boni palliata, tanto periculosiora sunt, et a sanatione magis distant." (IOANN. GERS.). — *O Maria, fac me humilem ac timoratum servum Dei!*

FERIA SECUNDA

Homilia S. Augustini Episcopi.

SERMO 91.

INTERROGATI Iudaei, sicut nunc ex Evangelio, cum recitaretur, 4487
audivimus, quomodo esset Dominus noster Iesus Christus filius David, quem Dominum suum dixerit ipse David, respondere non potuerunt. Hoc enim in Domino noverant, quod videbant. Apparebat enim eis filius hominis: occultus autem erat Filius Dei. Hinc est quod eum et superari posse crediderunt, et ligno suspensum irriserunt, dicentes: *Si Filius Dei est, descendat de cruce, et credimus in eum* (MATTH. XXVII, 40, 42). Aliud videbant, aliud non cognoscebant. Si enim cognovissent, numquam Dominum gloriae crucifixissent (I COR. II, 8). Sciebant tamen Christum filium David. Nam etiam nunc ipsum sperant esse venturum. Latet eos quod venerit, sed volentes latet. Neque enim si pendentem non agnoverunt, et regnantem agnoscerent non debuerunt. In cuius enim nomine vocantur et benedicuntur omnes gentes, nisi in eius quem putant Chri-

stum non fuisse? Ipse enim filius David, utique ex semine David secundum carnem, filius est Abraham. Si autem dictum est ad Abraham, *In semine tuo benedicentur omnes gentes* (GEN. XXII, 17), et vident iam in Christo nostro benedici omnes gentes; quid expectant quod iam venit, et non timent quod venturum est? Lapidem enim se dixit ipse Dominus noster Iesus Christus, prophético ad se asserendum utens testimonio. Lapidem autem talem, ut si quis in eum offenderit, conquassetur; super quem autem lapis ille venerit, conterat eum (LUC. XX, 17, 18). Quando enim in eum offenderit, conquassetur; super quem autem lapis ille venerit, conterat eum (LUC. XX, 17, 18). Quando enim in eum offenderit, conquassetur; super quem autem lapis ille venerit, conterat eum (LUC. XX, 17, 18). Quando enim in eum offenderit, conquassetur; super quem autem lapis ille venerit, conterat eum (LUC. XX, 17, 18).

4488 Sed cum Iudaei respondere non possent Domino proponenti quaestionem et dicenti, cuius filium dicerent Christum; atque illi responderent, Filium David: addendo et proponendo, *Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo, Sede ad dexteram meam, donec ponam inimicos tuos sub pedibus tuis? Si ergo David, inquit, in spiritu dicit eum Dominum, quomodo est filius eius?* Non dixit, Non est filius eius; sed, *Quomodo est filius eius?* Quomodo cum dicit, verbum quaerentis est, non negantis: tamquam si hoc eis diceret, Bene quidem dicitis Christum filium David, sed ipse David Dominum eum dicit; quem dicit ille Dominum, quomodo est filius? Dicerent Iudaei, si instructi essent fide Christiana, quam nos tenemus; si contra Evangelium corda non clauderent, si vitam spiritualem in se habere voluissent, responderent in-

structi ecclesiastica fide huic quaestioni, et dicerent, Quoniam in principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum: ecce quomodo est Dominus David. Sed quia Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (IOANN. I, 1, 14): ecce quomodo est filius David. Sed nescientes obmutuerunt, nec ore saltem clauso aures aperuerunt, ut quod respondere non potuerunt interrogati, nossent edoceri.

4489 Sed quia magnum est nosse mysterium, quomodo sit Dominus David et filius David: quomodo sit una persona homo et Deus: quomodo sit in forma hominis minor Patre, in forma Dei aequalis Patri: quomodo iterum dicit, et, *Pater maior me est* (IOANN. XIV, 28); et *Ego et Pater unum sumus* (Ibid. X, 30): quia magnum est sacramentum, ut capi possit, mores informandi sunt. Indignis enim clausum est, praeferentibus aperitur. Nec lapides, nec vectes, nec pugni, nec calces sunt quibus pulsamus ad Dominum. Vita pulsatur, vitae aperitur. Corde petitur, corde quaeritur, corde pulsatur, cordi aperitur. Cor autem hoc quod recte petit, recte pulsatur et quaerit, pium esse debet. Primo amare Deum gratis; haec est enim pietas: nec sibi extra illum ponere mercedem, quam expectet ex illo. Illo enim melius est nihil. Et quid carum petit a Deo, cui Deus ipse vilis est? Terram dat, et gaudes, amator terrae, et factus terra. Si gaudes, quando dat terram; quanto amplius gaudere debes, cum se ipsum tibi dat, qui fecit coelum et terram? Gratis ergo amandus est Deus. Nam diabolus hoc sancto Iob nesciens quid in illo intus ageretur, magnum crimen obiecit, dicens: *Numquid gratis colit Iob Deum?*

Varia de peccato mortali.

4490 **P**eccator fit quasi idololatricae sectator; nam posthabito Dei honore, dominationi ac servituti subiacet diaboli. Unde S. Antonius Patavicus merito dicebat: "Quot mortalia peccatores habent, tot deos invocant et adorant... Et si gratiam Dei possidenti nihil deest et omnia habet, alieno a divina amicitia omnia deficiunt, iuxta illud Scripturae (EZECH. XVII, 24) verbum: "Si autem avertit se iustus a iustitia sua, et fecerit iniquitatem, secundum omnes abominaciones, quas operari solet impius, numquid vivet? omnes iustitiae eius, quas fecerat, non recordabuntur... — O insensata negotiatio!" Infelix commercium, pro tam brevi gaudio, coelesti privati regno, et ineffabilis miseria, cum diabolo pati supplicia!., (S. AUG.). — *O Maria, Mater divinae gratiae, ora pro me, converte me!*

FERIA TERTIA

Homilia S. Hieronymi Presbyteri.
IN MATTH. CAP. 23.

4491 **C**ONGREGATIS autem Phariseis, interrogavit eos Iesus, dicens: Quid vobis videtur de Christo: cuius filius est? Dicunt ei: David. Ait illis: Quomodo ergo David in Spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo, Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? (PSAL. CIX, 1). Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est? Qui ad tentandum Iesum fuerant congregati, et veritatem fraudulenta interrogatione capere nitebantur, occasionem praebuerunt confutationis suae. Interroganturque de Christo cuius filius sit. Interrogatio Iesu nobis proficit usque hodie contra Iudaeos. Et hi enim qui confitentur Christum esse venturum, hominem simplicem et sanctum virum asserunt de genere David. Interrogemus ergo eos docti a Domino: si simplex homo est, et filius tantum David: quomodo David vocet eum Dominum suum: non erroris

incerto, nec propria voluntate: sed in Spiritu sancto. Testimonium autem quod posuit, de centesimo nono psalmo sumptum est. Dominus igitur David vocatur, non secundum id quod de eo natus est, sed iuxta id quod natus ex Patre semper fuit, praeveniens ipsum carnis suae patrem. Iudaei ad deludendam interrogationis veritatem frivola multa configunt, vernaculum Abrahae asserentes, cuius fuerit filius Damascus Eliezer (GEN. XV, 2); et ex ipsius persona scriptum psalmm, quod post caedem quinque regum (GEN. XIV, 15), Dominus Deus Domino suo dixerit Abrahae: *Sede ad dexteram meam, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum*. Quos interrogemus: Quomodo Deus dixerit Abrahae ea quae sequuntur: *Tecum principium in die virtutis tuae in splendoribus sanctorum, ex utero ante Luciferum genui te*; et: *Iuravit Dominus, et non poenitebit eum; tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech*? (PSAL. CIX, 3, 4). Et respondere cogamus, quomodo Abraham ante Luciferum genitus sit; et sacerdos fuerit secundum ordinem Melchisedech: pro quo Melchisedech obtulerit panem et vinum, et a quo decimas praedae acceperit (GEN. XIV, 18, 20).

Et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die cum amplius interrogare. Pharisei et Sadducaei quaerentes occasionem calumniae, et verbum aliquod invenire, quod pateret insidiis, quia in sermonibus confutati sunt, ultra non interrogant, sed apertissime comprehensum, Romanae tradunt potestati. Ex quo intelligimus venena invidiae posse quidem superari, sed difficile conquiescere.

Varia de peccato mortali.

4493 **O** infelicissime peccator! Per peccatum factus es diabolicus, factus es infernalis sentina! Si quidem, "sicut in inferno sunt ignis, et frigus, fetor, caligo, vermis, confusio, sitis, etc., ita in peccatore est ignis irae, impatientiae, avaritiae, frigus invidiae, fetor luxuriae, vermis conscientiae, sitis concupiscentiae, inordinatio, atque perversitas animi, detestatioque virtutum." (B. DION. CARTH.). — O incautissime peccator, qui voluntarie decipi vis ab infensissimo inimico animae tuae, memento quod "sicut esca in hamo decipit piscem; sic peccatum fallit peccantem, quia dum vane impieque delectat, ad tristitiam sempiternam perducit." (Id.). — O peccator, divertite a via perditionis; noli amplius peccare; revertere ad Deum tuum, quia ut ait S. Bonaventura: "Via peccatoris mala est committendo culpam, peior extinguendo gratiam, pessima perdendo gloriam." — *O Maria, eripe me a via peccatorum!*

FERIA QUARTA

Homilia Venerabilis Bedae Presbyteri.
IN MATTH. CAP. 23.

4494 **P**HARISAEI autem audientes quod silentium imposuisset, etc. In unum convenerunt dicentes apud se, Loquatur pro omnibus unus, ut si vicerit, omnes videamur victores: si autem victus fuerit, vel solus videatur confusus, et quid mandatum magnum sit interrogat, ut quidquid ille responderit, occasionem habeat calumniandi, aliud asserens magnum esse de pluribus.

4495 *Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum*, etc. Primum ergo et maximum omnium mandatum est, cognitio atque confessio divinae unitatis, cum executione bonae operationis. Bona autem operatio, in dilectione Dei et proximi perficitur.

4496 *Congregatis autem Phariseis, interrogavit Iesus*, etc. Non reprehenduntur quod filium David dicunt, sed quod Dei Fi-

lium esse non credunt. Dominus siquidem David est, Deus ante tempora natus, et filius David in tempore homo nascendo.

Et nemo poterat respondere ei verbum, neque ausus fuit, etc. Verbum quod pateret insidiis non invenientes, confutati ultra non interrogant: sed apertissime comprehensum Romanae tradunt potestati. Ex quo intelligimus, venena invidiae posse quidem superari, sed difficile conquiescere. Ad istum ergo qui dolis iniquorum superari non potuit, simplici corde et pia devotione, quasi ad salutis auctorem accedamus, ut illuminemur, et vultus nostri non erubescant, quia invenitur a non tentantibus, et fidem in illum habentibus apparet.

Varia de peccato mortali.

4498 **M**AXIMA quidem est indignitas et miseria peccatoris! Etenim "qui in Deum peccat, omnem creaturam contra se excitat." (S. ANSELM.); et abominabilis fit coram Deo, iuxta illud Scripturae verbum: "Similiter autem odio sunt Deo impius, et impietas eius." (SAP. XIV, 9). — Et quidem "qui peccaverit, abscondit sibi Deum: ipse vero Deo manifestus manet, sed non acceptus." (IOHANN. TRITH.). Quapropter "qui est in mortali peccato, non est dignus etiam pane quod vescitur. Qui est in mortali, indignus est omni bono, etiam vita ista." (HUGO CARD.). — O insensate peccator, quare superbis adhuc, quare te extollis, qui vilissimus existis ac abiectus!

O peccator, humilia caput tuum Domino, et in dolore cordis tui divinam implora clementiam, quia perditte vixisti, et ex propria culpa, ex depravatione voluntaria peccasti. Audi S. Augustinum tibi dicentem: "Solum peccatum a Deo non est. — Anima nulla Dei culpa, nulla Dei necessitate vel sua, sed propria voluntate in peccatum est collapsa." (Id.). Hinc "homo nulli alii quam sibi sciat tribuere debere quod peccat." (Id.). Et eo dolorosius poenitere debet peccator, quo uberiores accepit gratias ad Deo fideliter serviendum. "Quarta fuit iniquitas in peccando, ubi tanta erat non peccandi facilitas?" (S. AUG.). — *O Maria, libera me ab abusu libertatis, et protege me!*

FERIA QUINTA

Homilia S. Bonaventurae Episcopi.
DOM. XVII. POST PENT. SERMO 3.

4500 **M**AGISTER, quod est mandatum magnum in Lege? At illi Iesus: *Diliges Dominum Deum tuum, Matthaei vigesimo secundo.*

4501 Quamvis ille Legis doctor tentative proposuerit verba prima, propter responsum tamen Domini subsecutum ad nostram salutem dedit nobis materiam proponendi ea pie et vere. Unde dicere possumus catholice, quod in verbis his duo tanguntur, scilicet *nobilis questio nostrae salutis, et salutaris determinatio* per os Veritatis.

4502 Circa totum nota, quod cum beatus Dionysius dicat libro septimo paragrapho tertiae Coelestis Hierarchiae, quod instructor principalis omnium spirituum est ipse Dominus Iesus; et beatus Augustinus dicat in libro, qui inscribitur de Magistro, quod solus Christus est doctor; ideo merito proprie et vere per excellentiam vocatur *magister* principalissimus *Angelorum*, in omni hierarchia; *Beatorum*, in omni gloria; *iustorum*, in omni Ecclesia. Ipse enim gloriam suam communicando Angelis et Beatissimis in coelo empyreo ad plenum et fontaliter, post beatam Mariam, quae omnium hierarchiarum gaudet fluentis et gratis, docet in coelo et docet in terra.

Varia de peccato mortali.

4503 **O** anima mea, si peccatorum laqueum devitare peroptas, esto humilis, et noli de virtute tua praesumere, quia "nullum est peccatum quod fecit homo, quod non possit facere alter homo, si desit rector a quo factus est homo" (S. AUG.). — Esto operosus et vigilans servus Christi, quia "in corde pigri, ut crepusculum peccatum" (S. CHRYS.). — Et novissimorum memoria sit assidua in mente tua, quia "non potest cogitare peccatum, qui suppli-

cium cogitando veretur. Non potest delinquere, qui futura praemia meditat. Oblivio mandatorum causa est delictorum. Formido supplicii, abolitio est peccati" (S. CHRYSOST.). — Non facile in peccata labitur, qui se moriturum cogitat, et Deum sibi fore iudicem non ignorat. (EUSEB. CAESAR.). — *O Maria, ora pro me, ut in humilitate et filiali timore Deo servium fideliter!*

FERIA SEXTA

Homilia S. Bonaventurae Episcopi.
DOM. XVII. POST PENT. SERMO 3.

4504 **I**n coelo docet *Seraphim* et Apostolos sursum extendi desiderabiliter per dilectionem fontalis amoris; *Cherubim* et Doctores alios elevari venerabiliter per contemplationem fontalis splendoris; *Thronos* et Confessores praecipuos sursum deliciari suaviter per fruitionem fontalis saporis; *Dominationes* et Martyres inclitos sursum gloriarum reverenter per spirituum nobilitatem in aspectu fontalis creationis; *Principatus* et Pontifices reverendos sursum radicari honorabiliter per desideriorum fixationem in aspectu fontalis gubernationis; *Potestates* et Reges gloriosos sursum tripudare triumphaliter per laudum reportationem de victoriis in conspectu fontalis conservationis; *Virtutes* et Virgines gratiosas sursum solidari et conservari mirabiliter per votorum ademptionem in conspectu fontalis remunerationis; *Archangelos* et praedicatores evangelicos sursum glorificari coruscantem per revelationem, quam habent continuum irradiationis; *Angelos* et ministros Dei electos sursum exhibitari confidenter per visionem, quam percipiunt in conspectu fontalis communicationis; *homines* et mulieres et pueros qui non ascenderunt ad angelicos gradus, sursum delectari sufficienter per assecurationem, quam habent de meritis crucifixi Salvatoris in aspectu

illius summi et universalis Redemptoris. Pro quibus omnibus et de quibus omnibus dicitur Matthaei vigesimo tertio: *Unus est Magister* in coelis, qui est Christus. E contrario diabolus docet in inferno contraria et deprimit ad contraria.

Varia de peccato mortali.

4505 **O** bone Iesu, parce mihi servo tuo, quia ingratus a tuo servitio recessi: da mihi timorem peccati et horrorem consuetudinariae iniquitatis, quia "peccatorum multitudo negligentiam, negligentiam contemptum, contemptus mortem interminat sempiternam" (S. PETR. DAM.). — Et "habet hoc infelix consuetudo peccandi, ut quanto amplius unusquisque peccaverit, tanto minus peccata ipsa intelligat, et tanto eum plus peccare delectet" (S. CAESAR. ARELAT.). — Imo "peccata, quamvis magna et horrenda, cum in consuetudinem venerint, aut parva, aut nulla esse creduntur, usque adeo ut non solum occultanda, verum etiam iam praedicanda ac diffamanda videantur" (S. AUG.).

4506 **O** terribilis cecitas! "Anima peccatrix miserando modo fit quotidie tanto securior, quanto peior" (S. GREG. MAG.). Time ergo, peccator, si non times; horresce si securus tibi videris; et velociter revertere ad Iesum Salvatorem tuum. Etenim "peccatum quod per poenitentiam citius non deletur, peccatum est, et causa peccati, simulque et poena peccati. Omne enim malum quod prius committitur peccatum est; sed si citius poenitendo non tergitur, iusto iudicio omnipotens Deus obligat peccatis mentem etiam in culpam alteram permittit cadere: ut qui flendo et corrigendo noluit mundare quod fecit, peccatum incipit peccato cumulare" (Id.). — *O Maria, ora pro me; a peste iniquitatis et indifferentiae libera me!*

SABBATO

Homilia S. Bonaventurae Episcopi.
DOM. XVII. POST PENT. SERMO 3.

4507 **I**n terra vero docuit et docet: universalem *simplicitatem*; Matthaei decimo: *Estote simplices sicut columbae*. Universalem *puritatem*; Matthaei quinto: *Beati, mundo corde, quoniam ipsi*

Deum videbunt. Universalem *paupertatem*; Matthaei quinto: *Beati, pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum*. Universalem *sanctitatem*; Lucae duodecimo: *Lucernae ardentes in manibus vestris*. Universalem *pietatem*; Lucae sexto: *Estote misericordes, sicut et Pater vester misericors est*. Universalem *veritatem*; Ioannis octavo: *Cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos*. Universalem *humilitatem*; Matthaei undecimo: *Discite a me, quia mitis sum et humilis corde*. Universalem *sobrietatem*; Ioannis sexto: *Operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam*. Universalem *pacem*; Marci nono: *Habete in vobis sal, et pacem habete inter vos*. Universalem *severitatem*; Lucae decimo octavo: Dicebat autem Iesus: *Quoniam oportet semper orare et non deficere*. Universalem *charitatem*; Matthaei; Lucae vigesimo primo: *In patientia vestra possidebitis animas vestras*.

Varia de peccato mortali.

4508 **O** bone Iesu, libera animam indigni servi tui ab omni prava consuetudine! Nam "sicut, qui vicium habet fabrum, cuius malleus die nocteque incedens ferit, principio quidem moleste fert, et somnum inquietum ducit; tandem tamen diu assuefactus nihil molestiae percipit, sed inter ipsos ictus altum stertit; sic peccator ab initio quidem suos renorsus sentit, sed consuetudine et usu peccati ita induratur, ut nullo conscientiae quantumvis valido ictu excitetur" (ap. LOHN.). — Ut ergo a quavis prava consuetudine magis in dies liber evadas, non solum fideliter et fidenter orare, sed et ceterorum peccata delere debes. — O bone Iesu, peccavi, miserere mei; dilige te cor meum, et tua dilectione repletum, defecto teneat me pro peccatoribus delinquentibus legem tuam: quia "heu, heu! non est provincia sub coelo, in qua Deus non offenditur: nec castrum, civitas aut villa, in qua per peccatum non contemnitur" (B. ALB. MAGN.).

O anima mea, plora coram Domino qui creavit te, et dolo dolore magno, dolo ex vera charitate, quia optimum Patrem, optimum Sponsum, Amicum

optimum offendisti. Plora quia crucifixor fuisti Salvatoris tui. Etenim "quoties peccat quis toties in seipso interficit Christum." (Hugo Card.). Plora, anima mea, coram Iesu Crucifixo, et toto cordis affectu dixit cum S. Bernardo: "Ex consideratione remedii, periculi mei aestimo quantitatem. Nesciebam, et ecce mittitur Virginis Filius, Filius Altissimi Dei, et iubetur occidi, ut vulneribus meis pretioso sanguinis illius balsamo mederetur. Agnosce, o homo, quam gravia sunt vulnera, pro quibus secundum divinae sapientiae ordinem necesse est, Dominum Christum vulnerari. Si non essent haec ad mortem, et mortem sempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei Filius moreretur." — *O Maria, ora pro me, miserere mei, custodi me, salva me!*

PRO QUATUOR TEMPOR. SEPTEMBRIS

hoc circiter tempore occurrentibus

FERIA QUARTA
QUATUOR TEMPORUM SEPTEMBRIS

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM MARCUM.
Marc. IX, 16-28.

In illo tempore: Respondens unus de turba, dixit I ad Iesum: Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum:

17. Qui ubicumque eum apprehenderit, allidit illum, et spumat, et stridet dentibus, et arescit: et dixi discipulis tuis ut eicerent illum, et non potuerunt.

18. Qui respondens eis, dixit: O generatio incredula, quando apud vos ero? quando vis patiar? Afferte illum ad me.

19. Et attulerunt eum. Et cum vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum: et elisus in terram, volutabatur spumans.

20. Et interrogavit patrem eius: Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia:

21. et frequenter eum in ignem, et in aquas misit, ut eum perderet. Sed si quid potes, adiuva nos, miserus nostri.

22. Iesus autem ait illi: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.

23. Et continuo exclamans pater pueri, cum lacrymis aiebat: Credo, Domine: adiuva incredulitatem meam.

24. Et cum videret Iesus concurrentem turbam, comminatus est spiritum immundo, dicens illi: Surde et mute spiritus, ego praecipio tibi, exi ab eo: et amplius ne introcas in eum.

25. Et exclamans, et multum discerpens eum, cecit ab eo, et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent: Quia mortuus est.

26. Iesus autem tenens manum eius, elevavit eum, et surrexit.

27. Et cum introisset in domum, discipuli eius secreto interrogabant eum: Quare nos non potuimus eicere eum?

28. Et dixit illis: Hoc genus in nullo potest exiri, nisi in oratione, et ieiunio.

Homilia Venerabilis Bedae Presbyteri.

IN MARC. CAP. 9.

MAGISTER, attuli filium meum ad te, habentem spiritum mutum: qui ubicumque eum apprehenderit, allidit eum, et spumat, et stridet dentibus, et arescit. Et dixi discipulis tuis ut eicerent illum, et non potuerunt. Notandum autem, quod semper loca rebus congruunt. In monte Dominus orat, transformatur, discipulis arcana suae maiestatis aperit. In inferiora descendens turbae occursum excipitur, miserorum fletu pulsatur. Sursum discipulis mysteria regni reserat, deorsum turbis peccata infidelitatis exprobrat. Sursum patris vocem iis qui sequi se poterant, pandit, deorsum spiritus malos ab his qui vexabantur, expellit. Qui etiam nunc pro qualitate meritorum aliis ascendere, aliis vero non desistit descendere. Nam carnales adhuc et incipientes, quasi ima petens confortat, docet, castigat. Perfectos autem quorum conversatio in caelis est, sublimius extollendo glorificat, liberius de aeternis instruit, et saepe quae a turbis ne audiri quidem valeant, docet. Daemoniacum autem hunc, quem descendens de monte Dominus sanavit, Marcus quidem surdum mutumque, Matthaeus vero lunaticum fuisse commemorat. Significat autem eos, de quibus scriptum est: *Stultus ut luna mutatur*. Qui numquam in eodem statu permanentes, nunc ad haec, nunc ad illa vitia mutati, crescent atque decrescunt. Qui muti sunt, non confitendo fidem: surdi, nec ipsum aliquatenus veritatis audiendo sermonem. Spumant autem, quia stultitia tabescunt. Stultorum namque et languentium atque hebetum est spu-

mas salivaram ex ore dimittere. Stridentibus, cum iracundiae furore flammescunt. Arescunt cum otio torpente languescunt, et nulla virtutis industria confortati, enerviter vivunt. Quod autem ait: *Et dixi discipulis tuis, ut eicerent illum, et non potuerunt*: latenter Apostolos accusat, cum impossibilitas curandi interdum non ad imbecillitatem curantium, sed ad eorum qui curandi sunt fidem referatur, dicente Domino: *Fiat tibi secundum fidem tuam*.

451 *Qui respondens eis dixit, O generatio incredula, quando apud vos ero, quando vis patiar?* Non quod taedio superstitis sit, mansuetus ac mitis, qui non aperuit sicut agnus coram tondente os suum, nec in verba fororis erupit: sed quo in similitudinem medici, si aegrotum videat contra sua praecepta se gerere, dicat. Usquequo accedam ad domum tuam? Qusque artis meae perdam industriam, me aliquid iubente et te aliud perpetrante? In tantum autem non est iratus homini sed vitio, et per unum hominem Iudaeos arguit infidelitatis, ut statim intulerit.

452 *Afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cum vidisset illum, statim spiritus conturbavit eum, et elisus in terram volutabatur spumans.* Allatum Domino puerum spiritus conturbat et elidit, quia saepe dum converti ad Dominum post peccata conamur, maioribus nobisque antiqui hostis pulsamur insidiis. Quod ob id utique callidus facit adversarius, ut vel odium virtutis incutiat, vel expulsionis suae vindicet iniuriam. Hinc est enim (ut de specie transeamus ad genus) quod Ecclesiae sanctae primordiis tot gravissima inferrebat certamina persecutionum, quod suo regno dolebat subito animarum illata fuisse dispendia.

453 *Et interrogavit patrem eius: Quantum temporis est, ex quo hoc ei accidit? At*

ille ait, ab infantia. Et frequenter eum et in ignem et in aquas misit, ut eum perderet. Erubescat Iulianus, qui dicere audeat omnes homines absque ulla peccati contagione nasci in carne, tamque innocentes per omnia, quam fuit Adam quando creatus est. Quid enim habuit iste puer, ut ab infantia daemone vexaretur acerbissimo, si non ullo originalis peccati vinculo tenebatur, quem constat nullum adhuc proprium potuisse habere peccatum? Confitetur catholicus, quia nemo immunis a noxa primae praevagationis nascitur, et invocet gratiam Dei, qua liberetur de corpore mortis per Iesum Christum Dominum nostrum. Intelligat scriba doctus in regno coelorum, in hoc daemoniaco a Domino curato, salvationem omnium fidelium esse designatam, qui originalis culpa reatu astricti veniunt in mundum, nec nisi unius Redemptoris Iesu Christi fide sunt et gratia salvandi. Quod autem dictum est: *Et frequenter eum et in ignem et in aquas misit*, maxima humanae vercordiae facinora designat. Ignis namque ardor ad fervorem iracundiae referendum est. Aqua ad voluptates carnis, quae dissolvere mentem per delicias solent. Vel certe in ignem fertur daemoniacus, quod adulterantium corda succensa sunt, et in aquas quae solent extinguere charitatem.

454 *Sed si quid potes, adiuva nos, miserus nostri. Iesus autem ait illi. Si potes credere: omnia possibilia credenti.* Aptum Dominus responsum reddit petenti. Ipse enim ait: *Si quid potes, adiuva nos.* Et Dominus: *Si potes inquit credere, possuum vos miseris adiuvere, quia fides non ficta omnia quae salubriter petit, impetrare meretur.* Cui contra leprosus qui fideliter clamabat: *Domine, si vis, potes me mundare*, congruum suae fidei accepit responsum: *Volo mundare.*

4515 *Et continuo exclamans pater pueri cum lacrymis aiebat: Credo Domine, adiuua incredulitatem meam. Nemo repente fit summus: sed in bona conversatione a minimis quisque inchoat, ut ad magna perveniat. Alia namque sunt virtutis exordia, aliud profectus, aliud profectio. Si enim et ipsa fides ad perfectionem suam non quibusdam gradibus deuret: iste interrogatus an crederet, non responderet, *Credo Domine, adiuua incredulitatem meam*. Si enim credebat, incredulitatem dicebat? Si vero incredulitatem habere se noverat, quomodo credebat? Sed quia per occultam inspirationem gratiae meritorum suorum gradibus fides crescit: uno eodemque tempore is qui necdum perfecte crederat, simul et credebat, et incredulus erat.*

4516 *Et cum videret Iesus concurrentem turbam, comminatus est spiritu immundo, dicens illi: Surde et mute spiritus, ego tibi praecepit exi ab eo, et amplius ne intro eas in eum. Comminatio Domini, divini est virtus imperii. Non autem puero qui vim patiebatur, sed daemoni qui inferebat comminatus est. Quia qui peccantem emendare desiderat, vitium utique increpando et execrando debet exterminare, sed hominem amando refovere. Bene autem Dominus qui spiritum immundum pellit ab homine, simul ne amplius in eum ingrediatur imperat. Quia ille veraciter a daemoniaca dominatione liberatur, qui ad peccata a quibus semel poenitendo mundatus est, vitat male vivendo reverti.*

4517 *Et exclamans et multum discerpens eum, exiit ab eo. Exiturus ab homine spiritus immundus discerpit eum, ac furenti clamore terruit intuentes. Quia plerumque diabolus dum de corde expellitur, acrior in eo tentationes generat quam prius excitaverat, quando hoc quietus possidebat.*

Et factus est sicut mortuus: ita ut multi dicerent, quia mortuus est. Iesus autem tenens manum eius elevavit illum et surrexit.

4519 *Quem hostis impius iam fugere compulsus stravit, ac mortuo similem reddidit, hunc pius Salvator miti suae dexteræ tactus levavit. Qui sicut verum se esse Deum potentia salvandi docuit, ita etiam veram se habuisse carnis naturam more tactus humani declaravit. Negat namque Manichæus insanus veraciter eum carne indutum fuisse: sed ipse cum tot languentes suo tactu crexit, mundavit, illuminavit, haeresim illius et antequam nata esset damnavit.*

4520 *Et cum introisset in domum, discipuli eius secreto interrogabant eum. Quare nos non potuimus eicere eum? Et dixit illis. Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione et ieiunio. Dum docet Apostolos, quomodo daemon nequissimus debet expelli, omnes instituit ad vitam, ut scilicet noverimus gravissima quaeque vel immundorum spirituum vel hominum tentamenta, ieiuniis et orationibus esse superanda. Iram quoque Domini cum in ultionem nostrorum scelorum fuerit accensa, hoc remedio singulari posse placari. Ieiunium autem generale est non solum ab escis, sed a cunctis illecebris abstinere carnalibus, immo ab omnibus vitiorum se continere passionibus. Sic et oratio generalis non in verbis solum est, quibus divinam clementiam invocamus, verum etiam in omnibus quae in obsequium nostri conditoris fidei devotione gerimus, teste Apostolo qui ait: *Semper gaudentes, sine intermissione orate*. Quomodo enim quis omnibus horis atque momentis sine intermissione Deum potest invocare sermonibus? Sed tunc sine intermissione oramus, cum ea solum opera gerimus quae nos pietati nostri commendent auctoris. Quo nimirum*

rum ieiunio et qua oratione, iuvante Domino cunctas antiqui hostis debellabimus hac propulsabimus insidias.

Varia de certitudine mortis.

4521 *Nihil ita quotidie homines ut mortem vident, nihil ita obliviscuntur ut mortem (S. EUGENIUS). Et tamen "statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium" (HEBR. IX, 27). — Vigilemus ergo et solerter pro aeterna vita laboremus; nam "vita velociter fugit, et retineri non potest: mors autem instanter occurrit, et impediri non valet" (INNOC. III). Et "nemo potest stare, sed omnes cogimur transire: nolentes imus, invitum eximus, quia mali sumus" (S. AUG.).*

4522 *Omnes morimur, et quasi aquae diabimur in terram, quae non revertuntur (II REG. XIV, 14). Memento quod "apud mortem non est acceptio personarum: nec miseretur pupillae: nec desert seniori: nec timet potentem, nec veretur nobilem: nec horret pauperem, aut ignobilem: nec dimittit divitem, aut potentem: nec contemnit infirmum, aut debilem: nec evitat fortem: nec parcat sapienti, nec insipienti" (S. ANTONIUS). — Quapropter "mortalitatem te, quae, esse recordare: terra equidem es, in terraque rursus dissolveris. Circumspice eos, qui ante te similibus sese splendoribus efferebant: ubi sunt illi, qui civilibus dignitatibus ornati erant? ubi invicti rethores? ubi duces? ubi dynastae? ubi tyranni? Nonne omnia pulvis? nonne fabula? nonne in paucis ossibus memoria vitae ipsorum conservatur? (S. BASIL.). — O Maria, sit Iesus vita animae meae; a negligentia mortis meae libera me! Tuus sum, o Mater mea, saluum me fac!*

FERIA SEXTA

QUATUOR TEMPORUM SEPTEMBRIS

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM LUCAM.
Luc. VII, 36-50.

4523 *In illo tempore: Rogabat Iesum quidam de Pharisaeis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisaei discubuit.*

37 *Et ecce mulier, quae erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod accubisset in domo Pharisaei, attulit alabastrum unguentum:*

38 *et stans retro secus pedes eius, lacrymis coepit rigare pedes eius, et capillis capitis sui tergebat, et osculabatur pedes eius, et unguento ungebat.*

39 *Videns autem Pharisaeus, qui vocaverat eum, ait intra se dicens: Hic si esset propheta, sciret utique, quae, et qualis est mulier, quae tangit eum: quia peccatrix est.*

40. *Et respondens Iesus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic.*

41. *Duo debiores erant cuidam feneratori: unus debebat denarios quingentos, et alius quinquaginta.*

42. *Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit?*

43. *Respondens Simon dixit: Aestimo quia is, cui plus donavit. At ille dixit ei: Recte iudicasti.*

44. *Et conversus ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non pedisti: haec autem lacrymis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit.*

45. *Osculum mihi non dedisti: haec autem ex quo intravi, non cessavit osculari pedes meos.*

46. *Oleo caput meum non unxit: haec autem unguento unxit pedes meos.*

47. *Propter quod dico tibi: Remittantur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit.*

48. *Dixit autem ad illum: Remittantur tibi peccata.*

49. *Et cooperent qui simul accubebant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit?*

50. *Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit: vade in pace.*

Homilia S. Gregorii Papae.

Habetur FERIA V. post Dom. Passionis.

Homilia S. Ambrosii Episcopi.

IN EVANG. LUC. CAP. VII.

4524 *Et ecce mulier quae erat in civitate peccatrix. Hoc loco plerique pati videntur scrupulum, et serere quaestiones, utrumnam videantur Evangelistae duo discordasse de fide; an vero aliquam in dictorum diversitate diversitatem signare voluisse mysterii? Habes enim in Evangelio secundum Matthaeum quia Iesus cum venisset in Bethaniam, in domum Simonis leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi, et recubante illo, fudit super caput eius (MATTH. XXVI, 6, 7). Deinde isthic: Pharisaeus intra se dicit, quod si esset propheta, sciret peccatricem, et unguentum eius vitare deberet (LUC. VII, 39). Illic unguento osculo discipuli conqueuntur. Utrumque igitur explicandum est, sed ante quod scriptorum ordine prius est, priorem quoque ordinem interpretationis accipiat.*

4524 *Venit ergo Dominus Iesus in domum Simonis leprosi. Apparet oeconomia, quod leprosum non refugit, non vitat*

immundum, ut maculas humani corporis possit abolere. Domus autem leprosi erat in Bethania, quae per interpretationem locum obedientis dicitur. Omnis igitur locus Bethania, portio autem totius loci domus Simonis. Non tibi videtur Bethania mundus hic esse, in quo servitii obedientis debemus obsequium, domus autem Simonis leprosi terra esse, quae mundi portio est? Princeps autem saeculi huius quidam leprosus est Simon. Ergo Dominus Iesus Christus ex illis superioribus locis venit in hunc mundum, et descendit in terram. Non erat in hoc mundo, sed obediente pietate, missus est in hunc mundum. Ipse dicit: Sicut misisti me in hunc mundum (IOANN. VI, 58). Audivit ergo mulier ista venisse Christum, intravit in domum Simonis; neque enim sanari potuisset haec mulier, nisi Christus venisset in terram. Et fortasse ideo etiam ipsa ingreditur domum Simonis, quod speciem cuiusdam habeat superioris animae scilicet, vel Ecclesiae, quae descendit in terram, ut bono odore sibi populum congregaret.

4585 Hanc ergo mulierem inducit sanctus Matthaëus supra caput Christi effundent unguentum (MATTH. XXVI, 7): et ideo forte noluit dicere peccatricem, nam peccatrix secundum Lucam supra Christi pedes effudit unguentum. Potest ergo non eadem esse, ne sibi contrarium Evangelistae dixisse videantur. Potest etiam quaestio meriti et temporis diversitate dissolvi, ut adhuc illa peccatrix sit, iam ista perfectior. Etsi enim personam non mutet Ecclesia, vel anima, tamen mutat profectum. Itaque si constituas animam fideliter appropinquantem Deo, non peccatis turpibus et obscœnis, sed pie servantem Dei Verbo, habentem immaculatam fiduciam castitatis, advertis quod ad ipsum Christi ascendit caput (caput

autem Christi) (I COR. XI, 3) *Deus est, et odorem meritorum spargit suorum: Christi enim bonus odor sumus Deo* (II COR. II, 15). Deum quippe honorat bonum fragrans odorem vita iustorum.

Si haec intelligas, videbis hanc femina⁴⁵⁸⁶ valde beatam, ubicumque praedicatum fuerit hoc Evangelium, nominari, nec eius umquam memoriam exolescere (MATTH. XXVI, 13); eo quod super caput Christi bonorum fragrantiam morum, iustorumque factorum effudit unguenta. Qui accedit ad caput, nescit extolli; sicut ille frustra inflatus mente carnis suae, et non tenens caput. Sed qui caput non tenet Christi; vel pedes tenet; quia corpus unum copulatum et subministra- tum crescit in incrementum Dei (COLOSS. II, 19).

Altera est illa vel persona vel profectu, quae propinqua nobis est. Nondum enim peccatis nostris renuntiavimus. Ubi sunt nostrae lacrymae, ubi gemitus, ubi fletus? *Venite, adoremus, et prociđamus ante Deum, et ploremus ante Dominum nostrum, qui fecit nos* (PSAL. XCIV, 6); ut saltem ad pedes Iesu venire possimus. Nondum enim possumus ad caput venire, quia peccator ad pedes, iustus ad caput.

Habet tamen et quae peccavit unguentum. Defer mihi et tu post peccata poenitentiam. Quocumque vel in domum indigni, vel in domum Pharisaei audieris iustum venisse, contende: praeripe hospitii gratiam, praeripe regnum coelorum: *A diebus enim Ioannis Baptistae... regnum coelorum cogitur, et cogentes diripiunt illud* (MATTH. XI, 12). Ubicumque audieris Christi nomen, accurre; in cuiuscumque interiorum domum Iesum intrasse cognoveris, et ipse festina. Cum repereris sapientiam, cum repereris iustitiam in alicuius penetralibus recubentem, accurre ad pedes, hoc est, vel extre-

mam partem quaere sapientiae. Noli fastidire pedes: fimbriam illa tetigit, et sanata est (LUC. VIII, 44). Lacrymis confitere delicta, dicat de te quoque iustitia illa coelestis: *Lacrymis suis rigavit pedes meos; et capillis suis tersit.*

4590 Et fortasse ideo non lavit pedes suos Christus, ut eos lacrymis nos lavemus. Bonae lacrymae, quae non solum nostrum possunt lavare delictum, sed etiam Verbi coelestis rigare vestigium; ut gressus eius in nobis exuberent. Bonae lacrymae, in quibus non solum redemptionis peccatorum, sed etiam refectio est iustorum, iusti enim vox est: *Fuerunt mihi lacrymae meae panes die ac nocte* (PSAL. XLI, 4).

4590 Et si ad caput Christi accedere non potes, tangat pedibus suis caput tuum Christus. Et fimbria eius curat, et pedes curant. Expande capillos, sterne ante eum omnes tui corporis dignitates. Non mediocres capilli sunt, qui possunt tergere pedes Christi. Testatur hoc ille, qui quamdiu capillos habuit, vinci nequivit (IUDIC. XVI, 5 seq.). Denique et mulierem decalvatam orare non deceat (I COR. XI, 5). Habeat plane capillos quibus Christi circumvolvatur vestigia, quibus suae crinibus pulchritudinis et decoris sapientiae pedes tergat, ut extremo saltem rore divinae virtutis humescant, figat iustitiae pedibus oscula sua. Non mediocris haec meriti est, de qua potest dicere Sapientia: *Ex quo intravit non cessavit osculari pedes meos.*

4531 Ut aliud nisi sapientiam loqui nesciat, ut aliud nisi iustitiam diligere nesciat, ut aliud nisi castitatem libare nesciat, ut aliud nisi pudicitiam osculari nesciat. Osculum enim mutui amoris indicium est: osculum pignus est charitatis.

4532 Beatus qui potest et oleo ungere pedes Christi: denique adhuc Simon non unxerat. Sed beator quae unxit unguen-

to; multorum enim florum in unum collecta gratia spargit odorum varias suavitates. Et fortasse istud unguentum non alius possit nisi Ecclesia sola deferre, quae diversi spiraminis innumerabiles flores habet; quae merito speciem accipit peccatricis, quia Christus quoque formam peccatoris accepit.

Et ideo nemo tantum potest diligere, 4533 quantum illa quae in pluribus diligit. Nec Petrus ipse qui dixit: *Domine, tu nosti quia diligo te* (IOANN. XXI, 17). Nec Petrus ipse qui doluit qua interrogatus est: *Amas me?* (Ibid.). Quod enim manifestum erat, nolebat quasi incognitum quaeri. Ergo nec Petrus ipse, quia Ecclesia dilexit in Petro; nec Paulus ipse, quia Paulus quoque eius est portio. Et tu plurimum dilige, et tibi plurimum remittatur. Multum peccavit Paulus, qui etiam persecutor fuit; sed multum dilexit, qui usque ad martyrium perseveravit. Remissa sunt ei peccata multa, quia et ipse dilexit multum, qui sanguini proprio pro Dei nomine non percipit.

Vide oeconomiam: in domo Pharisaei 4534 peccatrix glorificatur: in domo legis et prophetae non pharisaeus, sed Ecclesia iustificatur; pharisaeus enim non credidit, ista credebat. Denique ille dicebat: *Si esset hic propheta, sciret utique quae et qualis est mulier quae tangit eum.* Domus autem legis Iudaea, quae non in lapidibus scribitur, sed in tabulis cordis. In hac iustificatur Ecclesia iam lege maior; lex enim peccatorum nescit remissionem; lex mysterium non habet quo occulta mundantur, et ideo quod in lege minus est, consummatur in Evangelio.

4535 *Duo, inquit, debitores erant cuidam foeneratori: unus debebat denarios quingentos, et alius quingenta.* Qui sunt isti debitores duo, nisi populi duo: unus ex

Iudaicis, alter ex gentibus foeneratori illi thesauri celestis obnoxii? *Umus*, inquit, *debebat denarios quingentos, alius quingenta*. Non mediocris est iste denarius, in quo regis imago formatur, qui tropaeum habet imperatoris expressum. Non materiale foeneratori huic debemus pecuniam, sed meritum examina, aera virtutum: quarum meritum gravitatis pondere iustitiae specie, sono confessionis expenditur. Vae mihi si non habuero quod accipi: aut quia difficile quisquam est qui foeneratori huic integrum debitum possit exsolvere, vae mihi si non petiero: Concede mihi debitum! (MATTH. VI, 12). Non enim nos ita Dominus orare docuisset, ut peteremus dimitti nobis nostra debita, nisi sciret difficile aliquos fore idoneos debitores.

4536 Sed quis est populus iste qui amplius debet, nisi nos, quibus amplius creditum est? Illis credita sunt eloquia Dei, nobis creditur partus Virginis. Habes talentum Virginis partum: habes fidei centesimum fructum. Creditus est Emmanuel nobiscum Deus, credita Domini crux, mors, resurrectio. Et si Christus pro omnibus passus est, pro nobis tamen specialiter passus est, quia pro Ecclesia passus est. Itaque non est dubium quod plus debeat qui plus accipit. Et secundum homines plus fortasse offendit, qui plus debuerit: sed per misericordiam Domini causa mutatur, ut amplius diligat qui amplius debuit: si tamen gratiam consequatur. Gratiam enim et qui reddit, habet: et qui habet in eo ipso quod habet, solvit; nam et reddendo habetur, et habendo redditur.

4537 Et ideo quoniam nihil est quod digno Deo referre possimus (quid enim referamus pro susceptae carnis iniuria? quid pro verberibus? quid pro cruce, obitu, sepultura?), vae mihi si non dilexero! Audeo dicere non reddidit Petrus, et

ideo plus dilexit. Non reddidit Paulus? Reddidit quidem mortem pro morte, sed alia non reddidit, quia multa debebat. Audi ipsum dicentem quia non reddidit: *Quis prior dedit illi, et retribuetur ei?* (ROM. XI, 35). Reddamus licet crucem pro cruce, funus pro funere, numquid reddimus quod ex ipso, et per ipsum, et in ipso habemus omnia? Reddamus ergo amorem pro debito, charitatem pro munere, gratiam pro sanguinis pretio; plus enim diligit cui donatur amplius.

4538 Sed revertamur ad illam superiorem, cuius consilium adhuc nec apostoli intelligunt, quod erat absconditum a saeculis in Deo: *Quis enim cognovit sensum Domini?* (Ibid. 34). Conquerebantur ergo discipuli quia mulier super caput effudit unguentum, et querebantur dicentes: *Quare hoc sic perit? Potuit enim venundari pretio et dari pauperibus* (MATTH. XXVI, 8, 9). Quid utique displicerit Christo in eorum sermonibus, non poteris deprehendere, nisi mysterium intelligas; luxuriosi enim hominis, vel potius non hominis est olere unguentum. Certe et ipsi qui olent, ungere se, non perfundere solent. Quid ergo displicuit quia dictum est: *Potuit hoc venundari pretio, et dari pauperibus?* Certe et ipse supra dixerat: *Quidquid uni minimorum horum fecistis, et mihi fecistis* (MATTH. XXV, 40). Sed ipse mortem suam pro pauperibus offerebat.

4539 Non est igitur simplex figura, et ideo respondit illis Dei Verbum: *Quid molesti estis huic mulieri?... Semper pauperes habetis vobiscum, me autem non semper* (MATTH. XXVI, 10, 11). Semper ergo tecum pauperem habes, et ideo benefac. Num igitur differre pauperem debes; quia semper tecum est, cum tibi propheta dicat: *Ne dixeris pauperi. Cras dabo?* (PROV. III, 28). Sed ille de sola misericordia locutus est: hic autem mi-

sericordiae fidem praetulit, quae tunc habet meritum, si, fide praecedente, conferatur. *Mittens enim unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit* (MATTH. XXVI, 12). Non ergo unguentum Dominus, sed charitatem dilexit, fidem suscepit, humilitatem probavit.

4540 Et tu si desideras gratiam, charitatem auge: mitte in corpus Iesu fidem resurrectionis, odorem Ecclesiae, communis charitatis unguentum; et ita progrediens pauperi dabis. Plus tibi pecunia illa proderit, si non tamquam affluentem tribuas, sed tamquam profuturam Christi nomine largiaris: si ita eam conferas pauperi, ut deferas Christo. Non ergo iuxta litteram tantummodo accipias superfluum capiti unguentum, *Littera enim occidit* (II COR. III, 6), sed secundum spiritum, quia spiritus vita est.

4541 Quod ergo istius mulieris unguentum est? Quis hoc audire potest? Quis tales aures habet, ut dicente Iesu verbum quod accepit a Patre, imo qui ipse Verbum est, possit tantam mysterii altitudinem capere? Et discipuli ex parte intelligunt, etsi non totum intelligant. Unde et quidam putant dixisse discipulos unguenti pretio, emi fidem gentium debuisset, quae sanguinis Dominici tantum pretio debebatur; quod videtur verisimile. Denique Ioannes evangelista inducit sermone Iudae Iscariotis aestimatum trecentis denariis illud unguentum, sicut habes: *Potuit enim venundari trecentis denariis, et dari pauperibus* (IOANN. XII, 5). Trecenta autem aera crucis insigne declarant: sed Dominus non perfunctoriam mysterii praescientiam quaerit, sed conselperi in se fidem credentium mavult.

4542 Id tamen de ceterorum apostolorum vocibus intelligimus: Iudas autem condemnatur avaritiae, qui pecuniam Domineae praetulit sepulturae, qui etiamsi

de passione sensit, erravit tam chara auctione: vili vult aestimari se Christus, ut ab omnibus ematur, ne quis pauper deterreatur. *Gratis*, inquit, *accepistis, gratis date* (MATTH. X, 8). Pecuniam non quaerit divitiarum altitudo, sed gratiam. Ipse nos pretioso sanguine redemit, non vendidit. De quo plenius diceremus, nisi a nobis ipsis tractatum alibi recordaremur.

4543 Ergo secundum dicta Domini, *In quo sunt thesauri sapientiae et scientiae absconditi* (COLOSS. III, 3), quos nemo potuit praevideat, operari me oportet in sepulchrum eius; ut caro eius requievisse, non corruptionem vidisse credatur: et mors corporis eius ita domum nostram odore sui compleat, ut credamus quia in manus Patris commendavit spiritum suum, et a morte sequestrata divinitas corporalium non subit consortium passionum.

4544 Intellige quemadmodum corpus filii unguentum oleat. Corpus illud est quod exutum est, non quod amissum est. Corpus eius traditiones sunt Scripturarum, Corpus eius Ecclesia est. Corporis eius odor sumus; et ideo decet ut mortem corporis eius ornemus; ceteri nostros illa non requirat ornatus, sed requirunt pauperes. Ornabo corpus eius, si fiam sermonum eius praedicator, et possim gentibus crucis aperire mysterium. Ornavit ille qui dixit: *Quia praedicamus Christum crucifixum, Iudaeis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam; ipsi vero vocatis Iudaeis atque Graecis, Christum Dei virtutem, et Dei sapientiam* (I COR. I, 23, 24). Ornatur crux, cum id quod per imperitiam stultum putatur, per Evangelium sapientiam aestimatur, ut possimus docere quemadmodum virtus adversaria per crucem Domini destruat. Misi in Domini corpus unguentum, spirare incipit quod mortuum putabatur.

4545

Ideo unusquisque adoriatur emere labore suo, nisi quae virtutum alabastrum unguenti, non vile aliquod atque commune, sed pretiosum unguentum alabastrum, et unguentum pisticum. Si enim quis fidei congreget flores, et praedicet Iesum Christum crucifixum: in omnem Ecclesiam, quae Christi corpus est, mundo mortua, requiescens Deo, fidei suae transfundit unguentum. Olere incipit tota domus Domini passionem: olere incipit mortem: incipit olere resurrectionem; ut possit unusquisque ex hoc sacrae plebis numero dicere: *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi* (GALAT. VI, 14). Spirat odor, redolet unguentum in corpore, si quis possit (atque utinam ego possim) confidenter loqui: *Mihi (autem) mundus crucifixus est* (Ibid.). Non amanti divitias, non amanti honores saeculi, non amanti quae sua sunt, sed quae Iesu Christi: non amanti quae videntur, sed quae non videntur: non cupido vitae, sed ei qui festinat dissolvi, et cum Christo esse, crucifixus est mundus. Hoc est enim crucem tollere, et sequi Christum, ut et nos commemoriamur et consepeliatur cum eo; ut unguentum quod ista mulier in sepulcrum eius misit, olere possimus. Non mediocre istud unguentum est, quo Christi longe lateque diffunditur nomen. Unde etiam propheticè dictum est: *Unguentum exinanitum est nomen tuum.* (CANT. 1, 2). Ideo exinanitum, ut maiore fides odore fragraret.

4546

Ex hac ergo muliere intelligimus illud apostolicum quid sit: Superabundavit peccatum, ut superabundaret gratia (ROM. V, 20). Nam si in ista muliere non superabundasset peccatum, non superabundasset gratia; agnovit enim peccatum, et detulit gratiam. Et ideo lex necessaria, per legem enim peccatum agnovi. Si lex non fuisset, peccatum la-

teret. Agnoscendo peccatum, veniam peto. Per legem ergo genera peccatorum, praevaricationis quoque crimen agnosco, curro ad poenitentiam, gratiam consequor. Lex ergo auctor est boni, quae mittit ad gratiam.

Varia de certitudine mortis.

O frater dilecte, sobrius esto, et abice vanitatem, quia hora mortis appropinquat. Marianam invoca, quae vita, dulcedo et spes nostra vocatur et est, ad Marianam fiducialiter confuge, ut pie et sancte ex hoc mundo migrare possis. Recordare quod "quidquid egeris, quantumcumque invigilaveris, quocumque fugeris, qualibet munimenta quaesieris, quibuslibet divitiis te redemeris, quibuslibet calliditatibus hostem fefelleris, non fallis mortis febrem: nihil enim aliud agis, ut non cito ab hoste moriaris, nisi ut serius aliquando a febre moriaris." (S. AUG.). — Si tamen vitam amas, veram vitam quaere: "Habes quod agas ut nunquam moriaris: si times mortem, ama vitam; vita tua Deus est, vita tua Christus, vita tua Spiritus sanctus est." (Ibid.). — *O Maria, ora pro me, ut ad collectam vitam toto cordis ardore indesinenter pergam!*

SABBATO

QUATUOR TEMPORUM SEPTEMBRIS

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM LUCAM.
LUC. XIII, 6-17.

In illo tempore: Dicebat Iesus turbis hanc similitudinem: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua, et venit quaerens fructum in illa, et non invenit.

7. Dixit autem ad cultorem vineae: Ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac, et non invenio: succide ergo illam; ut quid etiam terram occupat?

8. At ille respondens, dicit illi: Domine, dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam, et mittam stercora.

9. et siquidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam.

10. Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis.

11. Et ecce mulier, quae habebat spiritum infirmis annis decem et octo: et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere.

12. Quam cum videret Iesus, vocavit eam ad se, et ait illi: Mulier, dimissa es ab infirmitate tua.

13. Et imposuit illi manus, et confestim erecta est, et glorificabat Deum.

14. Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curasset, Iesus, dicebat turbis: Sex dies sunt, in quibus oportet operari: in his ergo venit et curamini, et non in die sabbati.

15. Respondens autem ad illum Dominus dixit: Hypocrite, unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum aut asinum a praesepio, et ducit adquare?

16. Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligavit satanas, ecce decem et octo annis, non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati?

17. Et cum haec diceret erubescerant omnes adversarii eius: et omnis populus gaudebat in universis, quae gloriose fiebant ab eo.

Homilia S. Gregorii Papae.

HOMILIA XXI. IN EVANGELIO. Habita ad populum in basilica sancti Laurentii martyris Sabbato Quatuor temporum Septembris.

4548

DOMINUS et Redemptor noster per Evangelium suum aliquando verbis, aliquando rebus loquitur: aliquando aliud verbis, atque aliud rebus: aliquando autem hoc verbis, quod rebus. Duas etenim res ex Evangelio, fratres, audistis, ficulneam infructuosam et mulierem curvam: et utriusque rei est pietas impensa. Illud autem dixit per similitudinem, istud egit per exhibitionem. Sed hoc significat ficulnea infructuosa, quod mulier inclinata: et hoc ficulnea reservata, quod mulier erecta. Dominus vineae tertio venit ad ficulneam, et fructum minime invenit: et mulier quae erecta est, decem et octo annis fuerat curva. Hoc autem decem et octo annorum numero signatur, quod tertio dominus vineae ad ficulneam infructuosam venisse perhibetur. Quia ergo praemittendo summam tota perstrinximus, iam per lectionis ordinem singula disseramus.

4549

Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua, et venit quaerens fructum in illa, et non invenit. Quid arbor fici, nisi humanam naturam designat? Quid mulier inclinata, nisi eandem naturam significando denuntiat? Quae et bene plantata est sicut ficus, et bene creata sicut mulier: sed in culpam propria sponte lapsa, neque fructum servat operationis,

neque statum rectitudinis. Ad peccatum quippe ex voluntate corruens, quia fructum obedientiae ferre noluit, statum rectitudinis amisit. Quae ad Dei similitudinem condita, dum in sua dignitate non persistit, quod plantata vel creata fuerat, servare contempsit. Tertio dominus vineae ad ficulneam venit: quia naturam generis humani ante legem, sub lege, sub gratia, expectando, ad monendo, visitando requisivit.

Dixit autem ad cultorem vineae: Ecce anni tres sunt, ex quo venio fructum quaerens in ficulnea hac, et non invenio. Venit ante legem; quia per naturalem intellectum quid unusquisque exemplo sui, qualiter erga proximum agere debuisset, innotuit. Venit in lege; quia praecipiendo docuit. Venit post legem per gratiam, quia pietatis suae praesentiam exhibendo monstravit. Sed tamen in tribus annis fructum se non invenisse conqueritur: quia quorundam pravorum mentes nec inspirata lex naturalis corrigit, nec praecepta crudunt, nec incarnationis eius miracula convertunt. Quid vero per cultorem vineae, nisi praepositorum ordo exprimitur? Qui dum praesentem Ecclesiam, nimirum Dominicæ vineae curam gerunt. Huius enim vineae primus cultor Petrus apostolus exstitit. Hunc nos indigni sequimur, in quantum pro eruditione vestra docendo, deprecando, increpando laboramus.

Sed cum magno iam timore audientium est quod cultori vineae de infructuosa arbore dicitur: *Succide illam; ut quid etiam terram occupat?* Unusquisque iuxta modum suum, in quantum locum vitae praesentis tenet, si fructum bonae operationis non exhibet, velut infructuosa arbor terram occupat: quia in eo loco, in quo ipse est, aliis operandi occasionem negat. Sed in hoc saeculo potens quilibet, si fructum non habet

operationis bonae, etiam impedimentum praestat ceteris: quia quicumque sub ipso sunt, exemplo pravitatis illius, quasi umbra perversitatis eius premuntur. Stat desuper arbor infructuosa, et substat terra sterilis iacet. Infructuosae arboris desuper umbra densatur, et solis radius ad terram descendere nequaquam permittitur: quia dum subiecti quilibet patroni perversi perversa exempla conspiciunt, ipsi quoque infructuosi remanentes, veritatis lumine privantur. Et pressi umbra, calorem solis non accipiunt: quia inde remanent a Deo frigidi, unde in hoc saeculo male proteguntur. Sed de hoc perverso quolibet et potente pene iam requisitio Deo non est. Postquam enim se perdidit, quaerendum solummodo est, cur et alios premat. Unde bene eiusdem vineae domini dicit: *Ut quid etiam terram occupat?* Terram quippe occupat, qui mentes alienas gravat: terram occupat, qui locum quem tenet, in bonis operibus non exeroet.

⁴⁵⁵² Sed tamen nostrum est pro talibus deprecari. Nam cultor vineae quid dicat, audiamus: *Domine, dimitte illam, et hoc anno, usque dum fodiam circa illam.* Quid est circa ficulneam fodere, nisi infructuosas mentes increpare? Omnis quippe fossa in imo est. Et nimirum increpatio dum mentem sibi demonstrat, humiliat. Quoties ergo aliquem de peccato suo corripimus, quasi ex culturae debito circa infructuosam arborem fodimus. Post fossionem vero quid dicatur, audiamus: *Et mittam cophinum stercoris.* Quid est cophinus stercoris, nisi memoria peccatorum? Peccata etenim carnis stercora vocantur. Unde et per Prophetam dicitur: *Computruerunt iumenta in stercore suo* (IOEL. I, 17). Iumenta quippe in stercore suo computrescere, est carnales quosque in foetore luxuriae vitam finire. Nos itaque

quoties carnalem mentem de suis peccatis increpamus, quoties ad eius memoriam vitia anteacta reducimus, quasi infructuosae arbori cophinum stercoris versamus: ut malorum quae egit memoriam recolat, et ad compunctionis gratiam quasi de foetore pinguescat. Mittitur ergo cophinus stercoris ad radicem arboris, quando pravitatis suae conscientia tangitur memoria cogitationis. Cumque se per poenitentiam ad lamenta mens excitat, et ad bonae operationis gratiam reformat, quasi per tactum stercoris redit ad fecunditatem operis radix cordis: plangit quod fecisse se meminit: displicet sibi qualem fuisse se recollit: intentionem contra se dirigit, atque ad meliorem animum accendit. Ex foetore ergo ad fructum reviviscit arbor: quia de consideratione peccati ad bona se opera resuscitat animus. Et sunt plerique qui increpationes audiunt, et tamen ad poenitentiam redire contemnant, et infructuosi Deo, in hoc saeculo virides stant. Sed audiamus quid ficulneae cultor adiuget: *Si quidem fecerit fructum: sin autem, in futuro succides eam.* Quia profecto qui hic non vult ad fecunditatem pinguescere per increpationem, illic cadet unde iam resurgere per poenitentiam non valet: et in futuro succidetur, quamvis hic sine fructu viridis stare videatur.

Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier, quae habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo. Paulo ante iam diximus, quia hoc erat trinus adventus domini ad infructuosam ficulneam, quod decem et octo annorum numerus ad curvam mulierem signat. Sexto enim die homo factus est, atque eodem sexto die opera Domini cuncta perfecta sunt. Senarius autem numerus in trigonum ductus decem et octo facit. Quia ergo homo, qui sexta die factus

est, perfecta opera habere noluit, sed ante legem, sub lege, atque in exordio inchoantis gratiae infirmus exstitit, decem et octo annis curva mulier fuit. *Et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere.* Omnis peccator terrena cogitans, coelestia non requirens, sursum respicere non valet: quia dum desideria inferiora sequitur, a mentis suae rectitudine curvatur: et hoc semper videt, quod sine cessatione cogitat. Ad corda vestra, fratres charissimi, redite: quid horis omnibus in cogitationibus vestris volvatis semper aspiciat. Alius de honoribus, alius de pecuniis, alius de praediorum ambitu cogitat. Haec cuncta in imo sunt, et quando mens talibus implicatur, a status sui rectitudine flectitur. Et quia ad coeleste desiderium non assurgit, quasi mulier inclinata sursum respicere nequaquam potest.

⁴⁵⁵⁴ Sequitur: *Hanc cum vidisset Iesus, vocavit ad se, et ait illi: Mulier dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manum, et confestim erecta est.* Vocavit et erexit, quia illuminavit et adiuvit. Vocat, sed non erigit, quando quidem per eius gratiam illuminamur, sed exigentibus nostris meritis adiuvari non possumus. Plerumque enim videmus quae agenda sunt, sed haec opere non implemus. Nitimur, et infirmamur. Mentis iudicium rectitudinem conspicit, sed ad hanc operis fortitudo succumbit: quia nimirum iam de poena peccati est, ut ex dono quidem possit bonum conspici, sed tamen ab eo quod aspicit, contingat per meritum repelli. Usitata etenim culpa obligat mentem, ut nequaquam surgere possit ad rectitudinem. Conatur, et labitur: quia ubi sponte diu perstitit, ibi et cum noluerit, coacta cadit. Bene de haec nostra incurvatione ex typo humani generis per Psalmistam dicitur: *Incur-*

valus sum et humiliatus sum usquequaque (PSAL. XXXVII, 7). Contemplatus namque, quod ad supernam lucem intuebam homo conditus fuerat, sed peccatis exigentibus foras missus, mentis suae tenebras portat, superna non appetit, infimis intendit, coelestia nequaquam desiderat, terrena semper in animo versat: et hoc quod de suo genere doluit, in seipso exclamavit, dicens: *Incurvatus sum et humiliatus sum usquequaque.* Contemplationem namque coelestium perdens, si sola carnis necessaria homo cogitaret, incurvatus et humiliatus esset, sed tamen usquequaque non esset. Quem ergo a supernis cogitationibus non solum necessitas deiecit, sed etiam voluptas illicita sternit, non solum incurvatus, sed usquequaque incurvatus est. Hinc alius Propheta de immundis spiritibus dicit: *Qui dixerunt animae tuae, Incurvare ut transeamus* (IS. LI, 23). Recta quippe stat anima cum superna desiderat, et nequaquam flectitur ad ima. Sed maligni spiritus cum hanc in sua rectitudine stare conspiciunt, per eam transire non possunt. Transire namque eorum est immunda illi desideria spargere. Dicunt ergo: *Incurvare ut transeamus*: quia si ipsa se ad ima appetenda non deiecit, contra hanc illorum perversitas nullatenus convalescit: et transire per eam nequeunt, quam contra se rigidam in superna intentione pertimescunt.

⁴⁵⁵⁵ Nos ergo, fratres charissimi, nos viam malignis in nobis spiritibus damus, cum terrena concupiscimus, cum ad temporalia appetenda curvamur. Pudeat ergo terrena concupiscere, et dorsa mentium ascendentibus adversariis praebere. Terram semper intuetur qui curvus est: et quo praemio sit redemptus, non meminit qui ima quaerit. Hinc etiam per Moysen dicitur, ut qui gibbo premitur,

nequaquam ad sacerdotium provehatur. Et quotquot Christi sanguine redempti sumus, membra eiusdem summi sacerdotis efficiuntur. Unde et nobis per Petrum dicitur: *Vos autem genus electum, regale sacerdotium* (I PETR. II, 9). Sed qui gibbum tolerat, ima semper intuetur. A sacerdotio ergo repellitur: quia quisquis solis terrenis intentus est, ipse sibi testis est quod membrum summi sacerdotis non est. Hinc rursus pisces, qui pennulas non habent, ab esu fidelis populi prohibentur (LEVIT. XI, 10). Pisces quippe, qui pennulas squamarum habent, dare etiam saltus super aquas solent. Quid ergo pennatis piscibus nisi electae animae figurantur? Quae profecto solae in coelestis Ecclesiae corpus transeunt, quae modo virtutum pennulis fultae, saltus dare per coeleste desiderium sciunt, ut superna per contemplationem appetant, quamvis in seipsis iterum ex mortali carne relabuntur. Si ergo iam bona coelestis patriae agnovimus, displiceat nobis, fratres charissimi, quod curvi sumus. Ponatur ante oculos mulier curva et arbor infructuosa. Reminiscamur malorum quae fecimus, mittamus ad radicem cordis cophinum stercoris, ut tunc in retributionis fructu pinguescat, quod nobis hic per poenitentiam foetebat. Et si virtutum summa operari non possumus, ipse Deus nostro gaudet lamento. Ex ipsa enim iustitiae inchoatione ei placebimus, qui iniusta quae fecimus, punimus. Nec mora erit in fletibus: quia tergent citius transeuntes lacrymas mansura gaudia. Per Dominum nostrum Iesum Christum, qui vivit et regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Varia de certitudine mortis.

Nos est in hominis potestate prohibere spiritum, nec habet potestatem in die mortis (ECCL. VIII, 8). — Unde "inclinemus nos ad sepulchra, et conditionis nostrae occulta prospiciamus. Ex cadaveribus permixtos ossium acervos, cranisque carnis exuta cum reliquis ossibus ceruamus, et haec considerantes, nos ipsos in illis, velut in speculo quodam contemplantur. Ubi inventatis illos, et pulchritudo? ubi venustus ille genarum decor? haec nobiscum cogitantes, carnis desideria fugiamus." (S. EPHREM). — Quapropter "aestima te iam mortuum, quem non ambigis de necessitate moriturum." (B. ALB. MAGN.); moriamur mundo, moriamur carnalibus desideriis, moriamur vanitati, ut nobis vivere Christus sit, et mori lucrum. — *O Maria, ora pro me, ut vanitatibus mortuus, Deo vivam!*

DOMINICA XVIII. POST PENT.

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM MATTHAEUM.
Matth. LX, 1-8.

In illo tempore: Ascendens Iesus in naviculam, transfretavit, et venit in civitatem suam.
2. Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.
3. Et ecce quidam de Scribis dixerunt intra se: Hic blasphemavit.
4. Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris?
5. Quid est facilius, dicere: Dimittuntur tibi peccata tua; an dicere: Surge, et ambula?
6. Ut autem sciat, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam.
7. Et surrexit, et abiit in domum suam.
8. Videntes autem turbae timuerunt, et glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.

Homilia S. Petri Chrysologi.
SERMO 30.

CHRISTUM in humanis actibus divina gessisse mysteria, et in rebus visibilibus invisibilia exercuisse negotia, lectio hodierna monstravit. *Ascendit, inquit, in naviculam, et transfretavit, et venit in civitatem suam.* Nonne ipse est qui fugatis fluctibus maris profunda nudavit: ut Israeliticus populus inter stupentes undas sicco vesti-

gio, velut montium concava, pertransiret? Nonne hic est, qui Petri pedibus marinos vertices inclinavit, ut iter liquidum humanis gressibus solidum praeretur obsequium? Et quid est quod sibi maris sic denegat servitum, ut brevissimi lacus transitum sub mercede nautica transfretaret? *Ascendit, inquit, in naviculam, et transfretavit.* Et quid mirum, fratres? Christus venit suscipere infirmitates nostras, et suas nobis conferre virtutes: humana quaerere, praestare divina: accipere iniurias, reddere dignitates: ferre taedia, referre sanitates: quia medicus qui non fert infirmitates, infirmitates curare nescit: et qui non fuerit cum infirmo infirmatus, infirmo non potest conferre sanitatem. Christus ergo, si in suis mansisset virtutibus, commune cum hominibus nil haberet: et nisi implesset carnis ordinem, carnis in illo esset otiosa susceptio. Sustinuit ergo has necessitates, ut homo verus humanis necessitatibus probaretur.

Ascendit, inquit, in naviculam. Christus Ecclesiae suae navem, saeculi fluctus semper mitigaturus ascendit, ut credentes in se ad coelestem patriam tranquilla navigatione perducat: et municipes civitatis suae faciat, quos humanitatis suae fecit esse consortes. Non ergo Christus indiget navi, sed navis indiget Christo: quia sine coelesti gubernatore navis Ecclesiae per mundanum pelagus tali, et tanto discrimine ad coelestem portum non valet pervenire. Haec diximus, fratres, quantum ad intelligentiam pertinent spirituales: verum nunc ipsius historiae ordinem prosequamur.

Ascendit, inquit, in naviculam et transfretavit, et venit in civitatem suam. Creator rerum, orbis Dominus, posteaquam se propter nos nostra angustiavit in carne, coepit habere humanam patriam, coepit civitatis Iudaicae esse civis: pa-

rentes habere coepit, parentum omnium ipse parens, ut invitaret amor, attraheret charitas, vinceret affectio, suaderet humanitas, quos fugarat dominatio, metus disperserat, fecerat vis potestatis extorres.

Venit in civitatem suam, et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto, et respiciens, inquit, Iesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide, fili, dimittuntur tibi peccata tua. Audit veniam, et tacet paralyticus, nec ullam respondet gratiam, quia plus corporis quam animae tendebat ad curam: et temporales aerumnas resoluti corporis sic deflebat, ut aeternas poenas resolutionis animae non defleret: gratiore sibi praesentem vitam iudicans, quam futuram. Merito Christus offerentium fidem non respicit, et vercordiam respicit sic iacentis, ut fidei alienae suffragio animae ante curaretur, quam corpus.

Respiciens, inquit, fidem illorum. Certis in hoc loco, fratres, Deum non quaerere insipientium voluntates, non spectare ignorantium fidem, non infirmorum stulta desideria perscrutari, sed ad alterius fidem subvenire, quod per solam gratiam conferebat, cum quidquid divinae voluntatis est, non negaret. Et re vera, fratres, quando medicus languentium aut quaerit, aut respicit voluntates, cum semper contraria desideret et requirit infirmus; hinc est quod nunc ferrum, nunc ignem, nunc amara pocula ingerit, et apponit invitit, ut curam sani sentiant, quam non poterant sentire aegrotantes. Et si homo iniurias despiciat, maledicta contemnit, ut sauciat morbo sponte vitam conferat et salutem; quanto magis Christus medicus bonitate divina morbis saucios peccatorum, et phrenesi criminum laborantes, ad salutem etiam invitos attrahit, et nolentes? O si velimus, fratres, o si ve-